

Vitamiini A (rasvlahustuv vitamiin) (retinool) toime loomorganismis on väga lai ja mitmekesine ja paljuski veel ebaselge.

A vitamiin on vajalik: hea nägemise tagamiseks (silmapurpuri e rodopsiini tootmiseks), immuunsüsteemi normaalseks toimimiseks, naha ja limaskestade, samuti maksa normaalseks talitluseks,

Vitamiini A defitsiidi sümptomid on:

- nägemise halvenemine (kanapimedus - ei näe hämaras);
- noorloomadel kasvu peetus;
- emasloomadel sigimishäired, abordid, väärarenguga vigased, pimedad järglased;
- toodangu langus;
- kõhulahtisus;
- nahaainevahetuse häired - kuiv, ketendav, sarvestunud, lõhenenud nahk;
- häired närvisüsteemi talitluses, väsimus.

Spetsiifilisi vitamiini A puudushaigusi esineb loomadel siiski harva. Kanapimedust tavaliselt praktikas ei esine. Tavaline on organismi üldseisundi nõrgenemine, mistõttu loomad haigestuvad kergesti teistesse haigustesse. Ka lehmadel ja sigadel esinevaid aborte seostatakse sageli vitamiin A defitsiidiga söödas.

Vitamiin A söötades

Vitamiini A leidub ainult loomse päritoluga produktides - kalas, kalamaksas, kalamaksaõlis, piimas, koores, võis, munarebus, veres ja sellest valmistatud produktides. Taimedes leidub vitamiin A provitamiini - karotiini, millest loomad on võimelised sünteesima vitamiini A.

Karotiin on punakaskollase värvusega taimne pigment, mida leidub taimedes koos klorofülliga. Selletõttu, mida rohelisem on rohusööt (hein, silo), seda rohkem on temas karotiini. Suvel kui loomad saavad haljasrohtu, on nende vitamiini A tarve täielikult kaetud ja nad koguvad isegi varusid maksa, mida saavad hiljem kasutada.

Karotiini toime on vitamiinist A kolm korda nõrgem.

Söötade konserveerimisel ja säilitamisel osa karotiinist laguneb. Kõige suurem on kadu rohu looduslikul kuivatamisel heinaks. Rohus leiduvast karotiinist võib laguneda 70-80%. Protsessi võib jälgida visuaalselt; pleekunud valkjase-kollase värvusega hein sisaldab karotiini ainult jälgedena. Paremini säilib karotiin silos (kadu umbes 30%), kõige väiksem on kadu rohu kunstlikul kuivatamisel (kadu u 10%). Karotiin laguneb ka sööda pikaajalisel säilitamisel. Kadu on umbes 10% kuus.

V.Sikk

EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut